

Uppklarade brott

Slutlig statistik för 2012

Uppklarade brott

Sammanfattning

Antal uppklarade brott

- År 2012 personuppklarades 234 000 brott, vilket är 6 procent färre än året innan.
- Antalet personuppklarade brott minskade för de flesta brottstyper.
- För några brottstyper ökade antalet personuppklarade brott, bland annat narkotikabrott.
- År 2012 klarades 299 000 brott upp på teknisk väg, vilket är 4 procent fler än föregående år.

Uppklaringsprocent

- Personuppklaringsprocenten minskade med 1 procentenhet och hamnade på 17 procent 2012. Utvecklingen av personuppklaringsprocenten har varit svagt uppåtgående från början av 2000-talet fram till år 2010 då den vände nedåt.
- Den tekniska uppklaringsprocenten ökade med 1 procentenhet jämfört med föregående år, till 21 procent år 2012. Under de senaste tio åren har den tekniska uppklaringsprocenten ökat stadigt.
- Den totala uppklaringsprocenten låg kvar på samma nivå som föregående år, 38 procent.

Definitioner

I statistiken över uppklarade brott redovisas de brott som polis, åklagare och tull klarat upp under året. Termen ”uppklarat” innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått ”ett polisiärt klarläggande”. Det finns två typer av uppklaringsprocent:

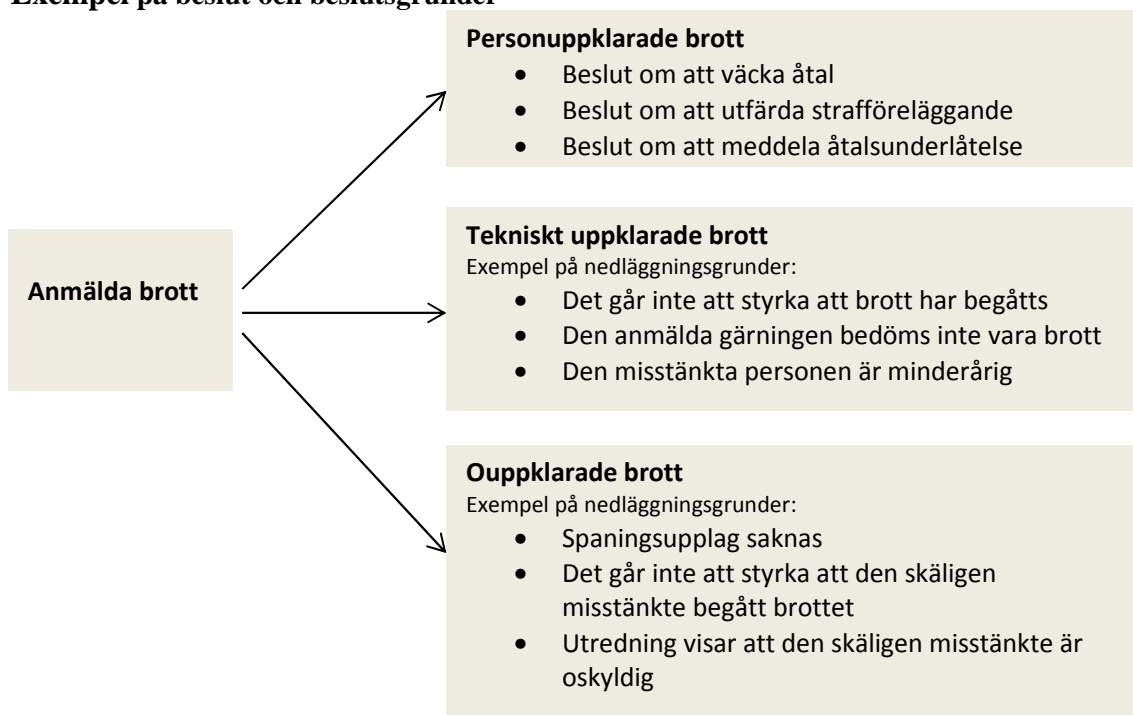
- *Personuppklaringsprocent* innebär att en misstänkt person bundits till brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats.
- *Teknisk uppklaringsprocent* innebär att en annan typ av klarläggande beslutats, till exempel att brott inte kan styrkas eller att den misstänkte inte är straffmyndig.

Uppklaringsprocenten redovisar antalet brott som klarats upp under ett år i procent av antalet anmälda brott under samma år. Uppklaringsprocent redovisas för personuppklarade brott (*personuppklaringsprocent*), tekniskt uppklarade brott (*teknisk uppklaringsprocent*) och totalt uppklarade brott (*total uppklaringsprocent*). För utförligare beskrivning av statistiken, se avsnittet Statistikens innehåll.

Inledning

Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, åklagarnas och övriga brottsutredande myndigheters arbete med att ”åtgärda och klarlägga” de brottsanmälningar som upprättas. Begreppet *uppklarat* brott betyder antingen att en misstänkt person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt. Den första betydelsen benämns *personuppklarade* brott och innebär att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Det är ett grovt mått på de brottsutredande myndigheternas förmåga att binda gärningspersoner till de anmälda brotten. Den andra betydelsen benämns *tekniskt uppklarade* brott och innebär att det har beslutats om en annan typ av klarläggande, till exempel (genom nedläggningsgrunderna) att man inte kan styrka att ett brott har begåtts eller att den misstänkta personen är minderårig (under 15 år). Resterande brott är *ouppklarade* eller under utredning. Där ingår de brott som inte anses möjliga att klara upp, till exempel på grund av att inget spaningsresultat uppnåtts eller att utredningen visat att den skäligen misstänkta personen är oskyldig.

Exempel på beslut och beslutsgrunder

Uppklaringsprocenten redovisar antalet brott som antingen personuppklarats eller klarats upp tekniskt under ett år i procent av antalet anmälda brott under samma år.

Uträkning av uppklaringsprocenten

$$\frac{\text{Antal uppklarade brott}}{\text{Antal anmälda brott}} = \text{Uppklaringsprocenten}$$

För utförligare beskrivning av statistiken, se avsnittet *Statistikens innehåll*.

När du tolkar statistiken, *tänk på att*

- en förändring i uppklaringsprocenten ytterst kan bero på två faktorer, dels en förändring i antalet anmälda brott, dels en förändring i antalet uppklarade brott. Det betyder bland annat att uppklaringsprocenten kan minska trots att antalet uppklarade brott har ökat. Detta händer om antalet anmälda brott har ökat i större omfattning än antalet uppklarade brott.
- de uppklarade brotten som ligger till grund för beräkningen av uppklaringsprocenten även kan gälla brott som anmäls tidigare år.
- nivån på uppklaringen skiljer sig mellan olika typer av brott. Vissa brott är mer lättuppklarade än andra. För några brottstyper, som vissa våldsbrott, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det ofta redan vid anmälan en identifierad misstänkt person, vilket leder till en hög personuppklaringsprocent. Andra brott, där det sällan finns en identifierad misstänkt person, är mer svåruppklarade. Det gäller exempelvis cykelstölder där de flesta anmälda brott förblir ouppklarade. Vidare har vissa brott en stor andel teknisk uppklaringsprocent, bland annat ärekränkingsbrott, ofredande och bedrägeribrott. En stor del av dessa ärenden läggs ned, exempelvis på grund av att *brott ej kan styrkas, gärningen ej är brott* eller *åtal ej är påkallat ur allmän synpunkt*.
- brottsammansättningen kan förändras över tid, vilket påverkar uppklaringsprocenten. Om mer svåruppklarade brott minskar i andel av samtliga anmälda brott och lättuppklarade brott därmed ökar i andel innebär det att uppklaringsprocenten ökar.
- brott som klarats upp genom beslut om att den misstänkta personen är yngre än 15 år inte räknas som *personuppklarade*, utan som *tekniskt uppklarade*. För vissa brottstyper där gärningspersonerna ofta är minderåriga, till exempel vid misshandel mot person 7–14 år, är det ett vanligt förekommande beslut.
- enstaka anmälningar med många brott (seriebrottslighet) kan ge upphov till stora förändringar i uppklaringsprocenten, i synnerhet när det gäller mindre brottskategorier eller redovisningsområden.

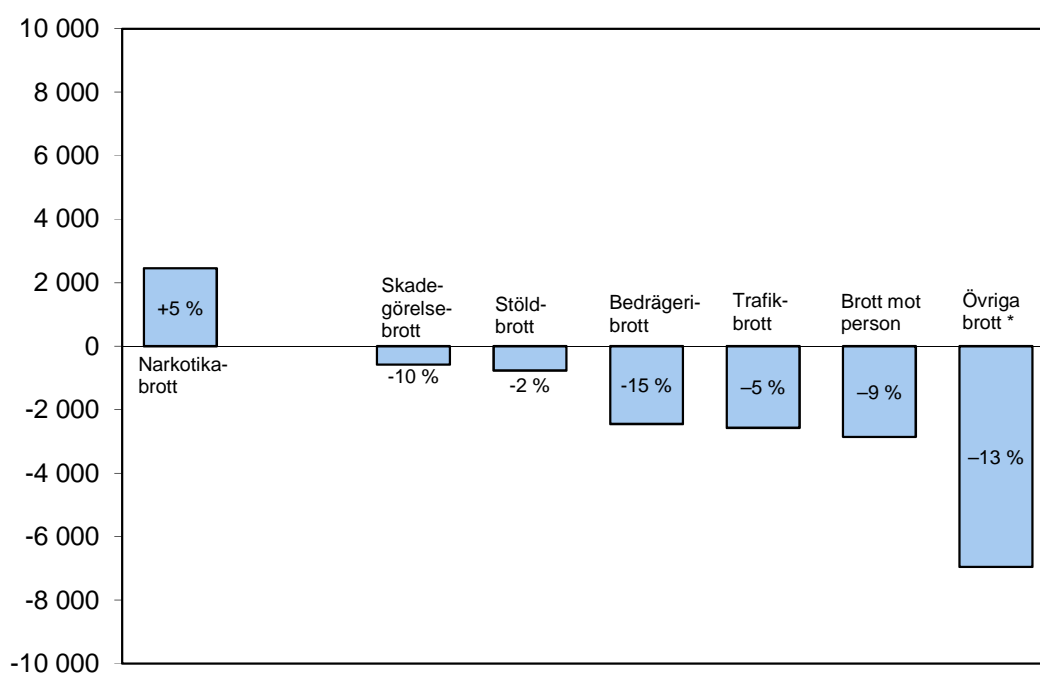
Utveckling

Nedan redovisas utvecklingen av personuppluarade brott och tekniskt uppluarade brott. Utvecklingen mäts dels i förändring av *antal uppluarade* brott jämfört med tidigare år, dels genom förändring i *uppluaringsprocent* jämfört med tidigare år.

Uppluaringsprocenten redovisar antalet brott som klarats upp under ett år i procent av antalet anmälda brott under samma år.

Personuppluarade brott

År 2012 kunde cirka 234 000¹ anmälda brott knytas till en misstänkt person genom att åtal väcktes, strafföreläggande utfärdades eller åtalsunderlåtelse meddelades, så kallade *personuppluarade* brott. Det är en antalsmässig minskning med 6 procent jämfört med föregående år. En del av minskningen beror på att det året innan personuppluarades ett mycket stort antal dopningsbrott, vilket hade en betydande påverkan på det totala antalet personuppluarade brott 2011. Vid exkludering av dopningsbrotten var skillnaden mellan det totala antalet personuppluarade brott 2011 och 2012 inte lika stor. Antalet personuppluarade brott minskade dock bland de flesta brottstyper jämfört med föregående år.

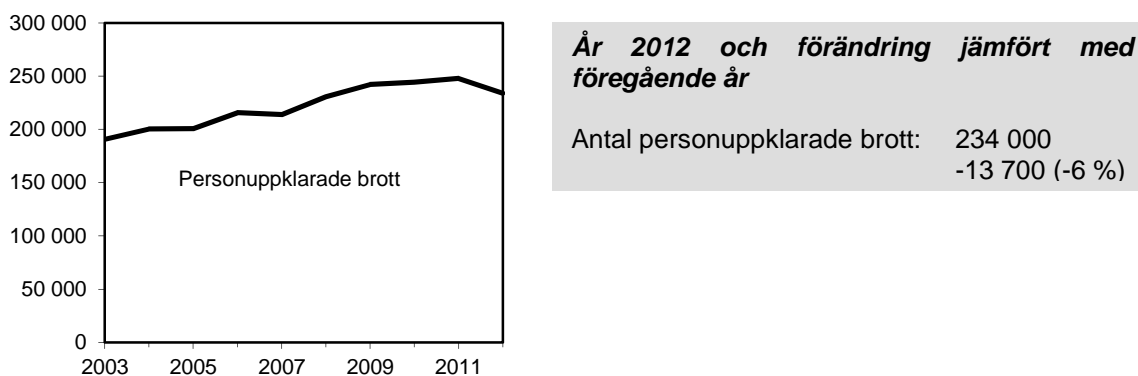
Figur 1. Förändringar i antalet personuppluarade brott från 2011 till 2012. Procentuell förändring för respektive brottstyp redovisas inuti staplarna.

* Kategorin Övriga brott utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna. Det är bland annat brott mot knivlagen, bidragsbrott, hot mot tjänsteman, våldsamt motstånd och brott mot alkohollagen. Nästan hela minskningen i kategorin beror på jämförelsen med år 2011 då det för ett enskilt ärende gällande dopningsbrott registrerades ett mycket stort antal personuppluarade brott.

Jämfört med för tio år sedan har dock antalet personuppluarade brott ökat med 23 procent. Under samma period ökade antalet anmälda brott med 12 procent.

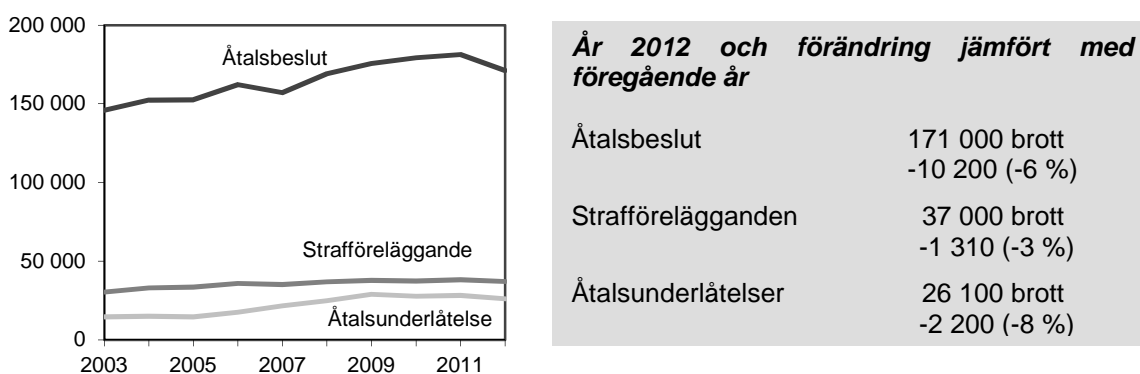
¹ Talen över antalet anmälda och uppluarade brott redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Detta kan exemplifieras med följande fall: 234 162 brott blir 234 000 och 162 brott blir 162.

Utvecklingen av antalet personupplklarade brott har under den senaste tioårsperioden varit ökande fram till år 2009 men sedan dess mattats av. Den ökning som kan noteras år 2011 kan hänföras till det enskilda dopningsbrottsärendet.

Figur 2. Utvecklingen av antalet personupplklarade brott, åren 2003–2012.

Av samtliga personupplklarade brott avsåg tre fjärdedelar (171 000 brott) åtalsbeslut, 16 procent (37 000 brott) utfärdade strafförelägganden² och resterande 11 procent (26 100 brott) meddelade åtalsunderlåtelse. Under den senaste tioårsperioden har antalet åtalsbeslut ökat med 17 procent. År 2007 noteras en tillfällig nedgång, vilket till viss del förklaras av införandet av ett nytt ärendehanteringssystem hos Åklagarmyndigheten (för mer information se avsnittet *Statistikens innehåll, Jämförelser över tid*). Under samma period ökade antalet strafförelägganden med 22 procent och antalet åtalsunderlåtelse med 78 procent. Ökningen av antalet åtalsunderlåtelse skedde främst under perioden 2005–2009.

Figur 3. Utvecklingen av antalet personupplklarade brott per typ av beslut, åren 2003–2012.

Personupplklaringsprocent

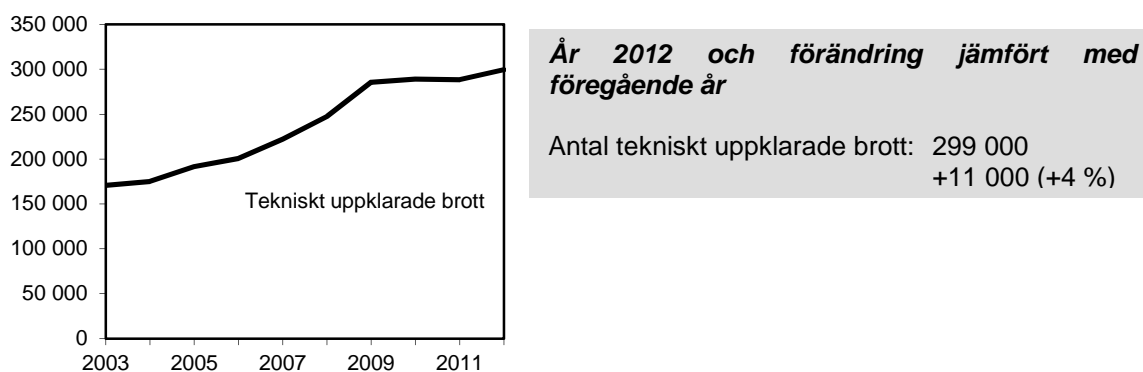
Under år 2012 uppgick antalet anmälda brott till totalt 1 400 000 brott, vilket är en minskning med 1 procent jämfört med år 2011. Eftersom de personupplklarade brotten minskade i högre utsträckning under samma period (totalt 6 %), minskade *personupplklaringsprocenten* med 1 procentenhet till 17 procent 2012. Vid exkludering av dopningsbrotten blev dock personupplklaringsprocenten oförändrad. Utvecklingen av

² För att ett strafföreläggande ska vinna laga kraft måste det godkännas av den misstänkte. I statistiken över upplklarade brott redovisas endast utfärdade strafförelägganden. Godkända strafförelägganden redovisas i lagföringsstatistiken.

personuppklaringsprocenten har varit uppåtgående från början av 2000-talet fram till år 2010 då den vände nedåt (se figur 5).

Tekniskt uppklarade brott

Cirka 299 000 brott fick en annan typ av klarläggande beslut - så kallade tekniskt uppklarade brott - vilket är 4 procent fler än föregående år. *Antalet tekniskt uppklarade brott* har, bortsett från 2011, ökat kontinuerligt under den senaste tioårsperioden. År 2003 klarades 171 000 brott upp på teknisk väg; motsvarande antal för 2012 var 299 000 brott.

Figur 4. Utvecklingen av antalet tekniskt uppklarade brott, åren 2003–2012.

Kategorin tekniskt uppklarade brott omfattar en rad nedläggningsgrunder, som använts när det inte finns en misstänkt person. Några exempel är nedläggningsgrunderna: *Det finns ej anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats; Brotten kan ej styrkas; Gärningen ej brott; Förundersökning förväntas ej leda till att brott kan styrkas*. En majoritet (drygt 70 procent) av de tekniskt uppklarade brotten där det saknas en misstänkt person läggs dock ned med nedläggningskategorin "Annat". Det är en restkategori som används tillsammans med en förklarande fritext. En tidigare analys har dock visat att kategorin i vissa fall används även i fall där en specificerad nedläggningsgrund hade varit relevant (för mer information se avsnittet *Statistikens innehåll, Kvaliteten i besluts-koder*). Därför omfattar kategorin även några av de ovan nämnda specificerade nedläggningsgrunderna.

Kategorin "Annat" har ökat markant över tid och står till stor del bakom ökningen av det totala antalet tekniskt uppklarade brott. De senaste 10 åren har kategorin ökat med mer än det dubbla, vilket utgör 68 procent av ökningen av det totala antalet tekniskt uppklarade brott.

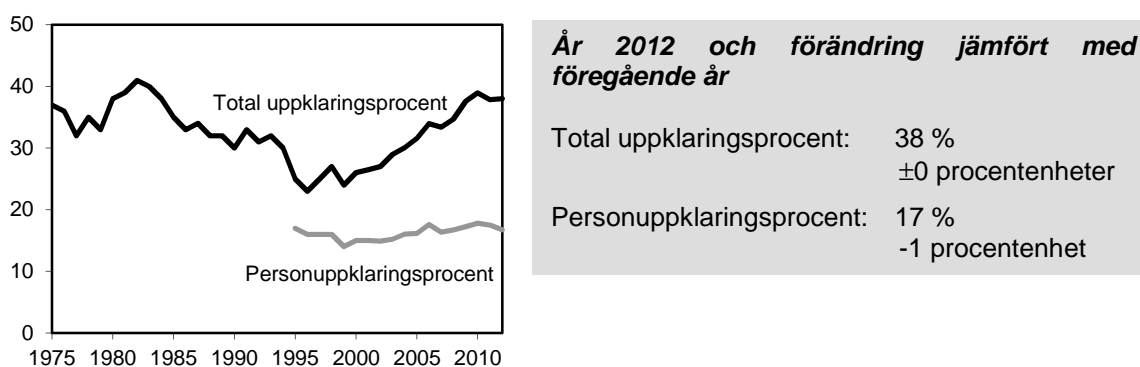
Även de tekniskt uppklarade brotten där det finns en misstänkt person bidrar till ökningen. Det finns en rad nedläggningsgrunder som tillämpas i dessa fall, bland annat *Åtal ej påkallat ur allmän synpunkt; Förundersökningen nedlagd* (enligt RB 23 kap 4a §); *Gärningen ej brott; Misstänkt avliden; Brotten preskriberat; Konsumtion* (brottet konsumeras av ett grövre brott som den misstänkte gjort sig skyldig till). Framför allt när det gäller spaningsbrott som rattfylleribrott och narkotikabrott omfattar den tekniska uppklaringen i princip uteslutande beslut som tas när det finns en misstänkt person enligt ovanstående beskrivning.

Teknisk uppklaringsprocent

Att de tekniskt uppklarade brotten ökade 2012, samtidigt som de anmälda brotten minskade totalt sätt, medför att den *tekniska uppklaringsprocenten* ökade med 1 procentenhet till 21 procent. Den tekniska uppklaringsprocenten har nästan fördubblats under 2000-talet.

Uppklarade brott totalt

Sammantaget klarades 533 000 brott upp 2012, vilket gav en *total uppklaringsprocent* på 38 procent. Det är samma nivå som 2011. Merparten (76 %) av de uppklarade brotten 2012 hade anmälts under samma år, medan 20 procent anmälades under 2011 och resterande 3 procent tidigare år.

Figur 5. Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten, åren 1975–2012.

Under 2000-talet har utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten varit ökande, bortsett från några enskilda år. Det är främst de tekniskt uppklarade brotten som har ökat, vilket har inneburit att andelen tekniskt uppklarade brott har ökat i förhållande till de personuppklarade brotten. År 2012 var 44 procent personuppklarade (234 000 brott) och 56 procent tekniskt uppklarade (299 000 brott). År 2003 var andelen personuppklarade brott 53 procent och andelen tekniskt uppklarade brott 47 procent.

Brottsstruktur

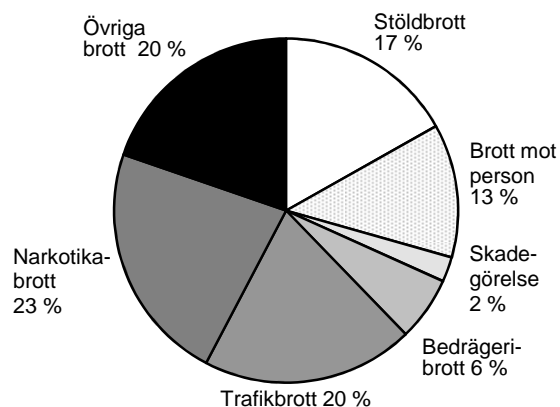
Personuppklarade brott

De största brottskategorierna bland de *personuppklarade* brotten år 2012 utgjordes av narkotikabrott och trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri). Narkotikabrott svarade för nästan en fjärdedel av samtliga personuppklarade brott och trafikbrott för en femtedel. Vid dessa brott finns det ofta en identifierad misstänkt person redan vid anmälningstillfället, vilket leder till att brotten ofta personuppklaras. Den tredje största brottskategorin var stöldbrott, som utgjorde 17 procent av de personuppklarade brotten. Den största enskilda brottstypen inom denna kategori var stöld och snatteri från butik. Även vid dessa brott finns ofta en identifierad misstänkt person redan vid anmälningstillfället, vilket innebär att många av brotten personuppklaras.

Brott mot person (misshandel, olaga hot, ofredande och sexualbrott med mera) utgjorde 13 procent av de personuppklarade brotten. Bland de anmälda brotten var det en av de största kategorierna (nästan en femtedel bestod av brott mot person). Vid vissa brott mot

person finns det ofta en identifierad misstänkt person vid anmälningstillfället. Brottskategorierna bedrägeribrott och skadegörelse utgjorde 6 respektive 2 procent av de personuppljade brotten.

Den brottstyp som har ökat mest i andel av samtliga personuppljade brott de senaste tio åren är narkotikabrott. De utgör nu 23 procent av samtliga personuppljade brott, vilket kan jämföras med 14 procent år 2003. Trafikbrott och stöldbrott har minskat mest med 9 respektive 5 procentenheter.

År 2012 jämfört med 2003:

(Brottskategorier i procent av samtliga personuppljade brott)

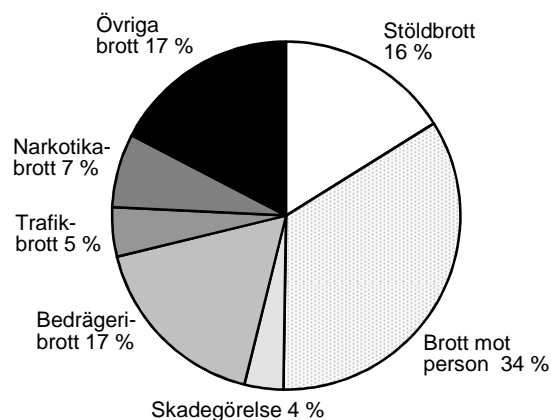
	2003	2012	Skillnad
Stöldbrott	22	17	-5
Brott mot person	13	13	-1
Skadegörelsebrott	3	2	-1
Bedrägeribrott	4	6	+2
Trafikbrott	29	20	-9
Narkotikabrott	14	23	+9
Övriga brott	15	20	+5

Figur 6. Brottskategorier i procent av antalet personuppljade brott, år 2012 (234 000 personuppljade brott).

Tekniskt uppljade brott

Den vanligaste brottskategorin bland de *tekniskt uppljade* brotten år 2012 var brott mot person, som utgjorde 34 procent. Närmare hälften av de tekniskt uppljade brotten i denna kategori var olaga hot och ofredande, och en dryg fjärdedel var misshandelsbrott. De näst vanligaste brottskategorierna var bedrägeribrott och stöldbrott, vilka svarade för 17 respektive 16 procent av de tekniskt uppljade brotten. Skadegörelsebrott, trafikbrott och narkotikabrott var de minst vanliga brottskategorierna och utgjorde 4 till 7 procent vardera.

Under de senaste tio åren har andelen narkotikabrott och brott mot person ökat med 3 respektive 2 procentenheter, medan andelen stöldbrott och skadegörelsebrott minskat med 4 respektive 2 procentenheter.

År 2012 jämfört med 2003:

(Brottskategorier i procent av samtliga tekniskt uppljade brott)

	2003	2012	Skillnad
Stöldbrott	20	16	-4
Brott mot person	32	34	+2
Skadegörelsebrott	5	4	-2
Bedrägeribrott	18	17	0
Trafikbrott	6	5	-1
Narkotikabrott	4	7	+3
Övriga brott	15	17	+2

Figur 7. Brottskategorier i procent av antalet tekniskt uppljade brott, år 2012 (299 000 tekniskt uppljade brott).

Utvecklingen av olika brottstyper

När man studerar uppkläringen är det allmänt sett de *personuppklarade* brotternas nivå och utveckling som främst är av intresse. Den fortsatta redogörelsen koncentreras därför enbart till personuppkläringen. För dem som är intresserade av den tekniska uppkläringen för olika brottstyper hänvisas till tabell 170 *Uppklarade brott efter brottstyp och typ av beslut*, på Brås webbplats (<http://www.bra.se/statistik>).

Det finns stora skillnader i personuppkläringens procent mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten, som tidigare nämnts, är olika svåra att klara upp. I tabell 1 redovisas utvecklingen för olika brottskategorier. Tabellen visar en översikt över antalet personuppklarade brott och personuppkläringens procent år 2012, dels för samtliga brott, dels för några centrala brottskategorier.

För dem som är intresserade av fler brottstyper hänvisas till tabell 170 *Uppklarade brott efter brottstyp och typ av beslut*, på Brås webbplats (<http://www.bra.se/statistik>).

Brottstyp	Anmälda brott	Personuppklarade brott	Personuppkläringens procent
Samtliga brott	1 400 000 ↓	234 000 ↓	17 ↓
Brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB)	92 700 ↓	14 300 ↓	15 ↓
Sexualbrott (6 kap. BrB)	16 900 ↓	3 670 ↑	22 →
Stöldbrott (8 kap. BrB)	534 000 ↓	39 400 ↓	7 →
Bedrägeribrott (9 kap. BrB)	129 000 ↑	14 100 ↓	11 ↓
Skadegörelsebrott (12 kap. BrB)	152 000 ↓	5 460 ↓	4 →
Trafikbrott	71 900 ↓	46 700 ↓	65 ↑
Narkotikabrott	94 600 ↑	52 900 ↑	56 →

Pilansvisningarna (↑; ↓; →) anger förändringen jämfört med år 2011.

Tabell 1. Översikt över antalet anmälda och personuppklarade brott samt personuppkläringens procent, år 2012.

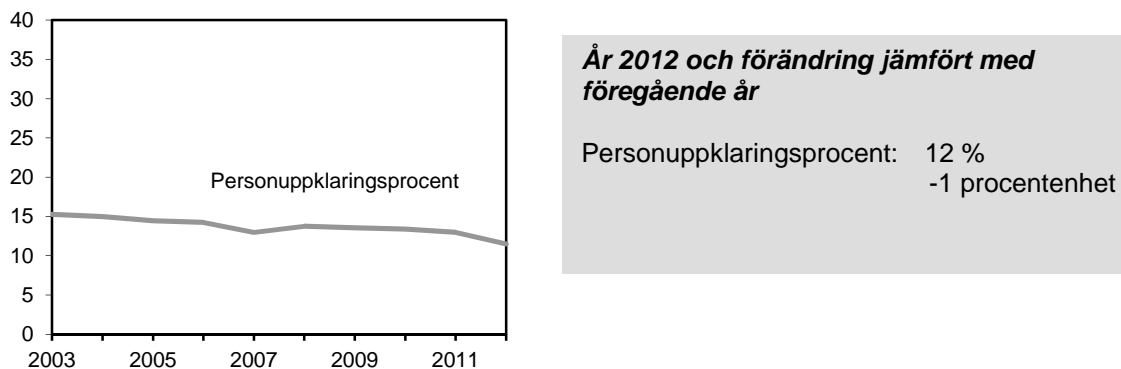
Utvecklingen av personuppklarade brott mot person

Med brott mot person avses brott som regleras i kapitel 3–7 i brottsbalken³. Sett till anmälda brott är misshandel, olaga hot och ofredande de volymmässigt största brottstyperna, som tillsammans utgjorde 75 procent av de anmälda brotten mot person år 2012. Vid vissa av brotten mot person finns det en identifierad misstänkt person redan vid anmälningstillfället. Trots det är personuppkläringens procenten relativt sett låg, vilket till viss del beror på att de volymmässigt största brottstyperna ofta klaras upp med någon av de tekniska beslutsgrunderna.

År 2012 anmäldes 255 000 brott mot person, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år. 29 400 brott *personuppklarades*, vilket är en minskning med 9 procent jämfört med föregående år. *Personuppkläringens procenten* uppgick till 12 procent, 1 procentenhet mindre än 2011.

³ 3 kap. Brott mot liv och hälsa, 4 kap. Brott mot frihet och frid, 5 kap. Ärekränkingsbrott, 6 kap. Sexualbrott, 7 kap. Brott mot familj.

De senaste 10 åren har personupplklaringsprocenten för brott mot person minskat med 4 procentenheter.

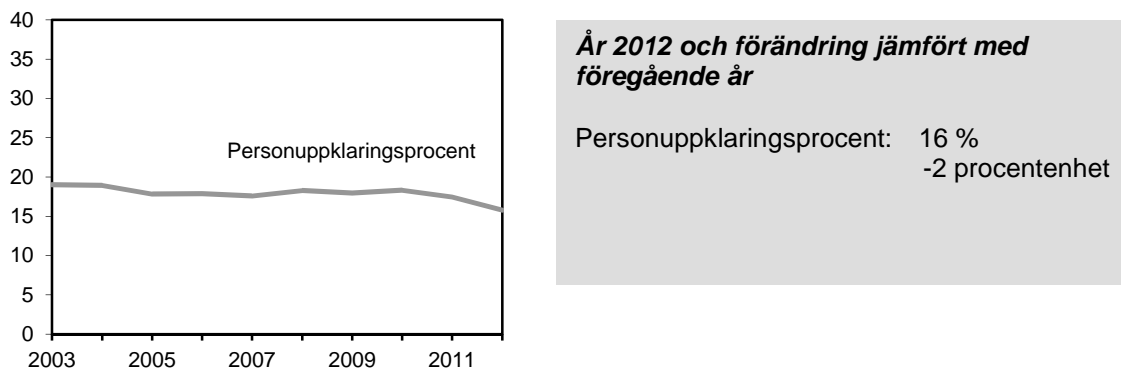
Figur 8. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för brott mot person, åren 2003–2012.

Misshandel

Under 2012 minskade både antalet anmälda och *personupplklarade* misshandelsbrott. De anmälda brotten minskade för brottstyperna misshandel mot barn 7-14 år respektive 15-17 år samt misshandel mot man (18 år eller äldre), medan de personupplklarade brotten minskade för samtliga kategorier⁴ av misshandel.

Det anmäldes 87 100 misshandelsbrott år 2012, vilket är 3 procent färre än 2011. Antalet personupplklarade misshandelsbrott minskade med 12 procent till 13 800 brott. Det medförde att *personupplklaringsprocenten* minskade med 2 procentenheter till 16 procent 2012.

De senaste 10 åren har personupplklaringsprocenten för misshandel minskat med 3 procentenheter.

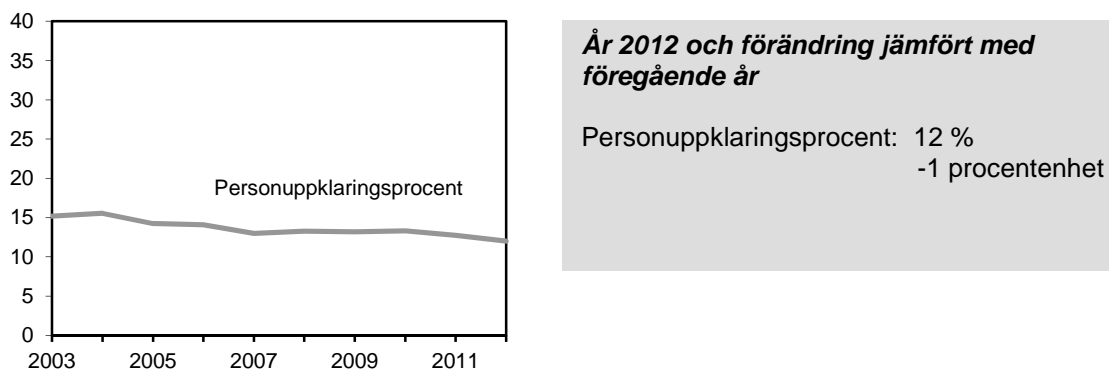
Figur 9. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för misshandelsbrott, åren 2003–2012.

Olaga hot och ofredande

År 2012 anmäldes 48 500 olaga hot, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med föregående år. *Antalet personupplklarade* brott minskade med 10 procent till 5 830 brott. *Personupplklaringsprocenten* minskade med 1 procentenhet till 12 procent.

De senaste 10 åren har personupplklaringsprocenten för olaga hot minskat med 3 procentenheter.

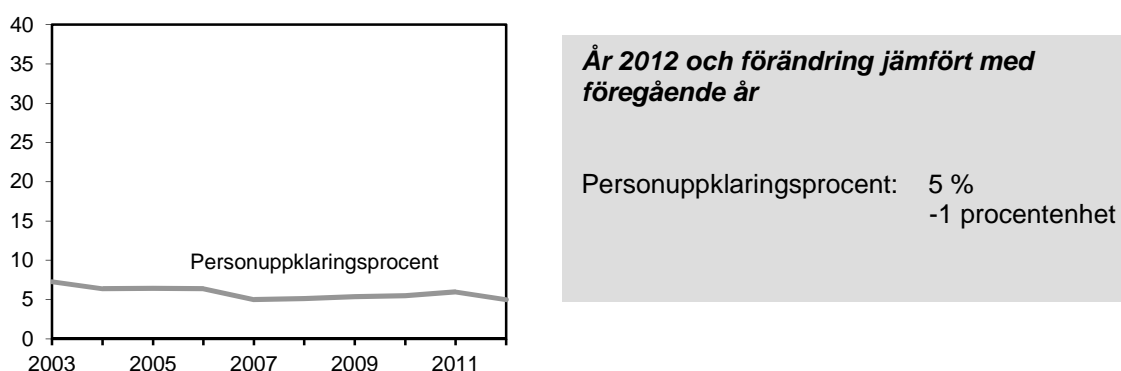
⁴ Mot flickor och pojkar 0-6 år, mot flickor och pojkar 7-14 år, mot flickor och pojkar 15-17 år, mot kvinna 18 år eller äldre samt mot man 18 år eller äldre.

Figur 10. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för olaga hot, åren 2003–2012.

År 2012 anmäldes 55 900 ofredanden, vilket är en ökning med 10 procent jämfört med föregående år. Antalet personupplklarade ofredanden minskade med 8 procent till 2 790 brott. Personupplklaringsprocenten uppgick till 5 procent vilket är 1 procentenhet lägre än 2011.

Under den senaste tioårsperioden har personupplklaringsprocenten för ofredande minskat med 2 procentenheter.

Figur 11. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för ofredande, åren 2003–2012.

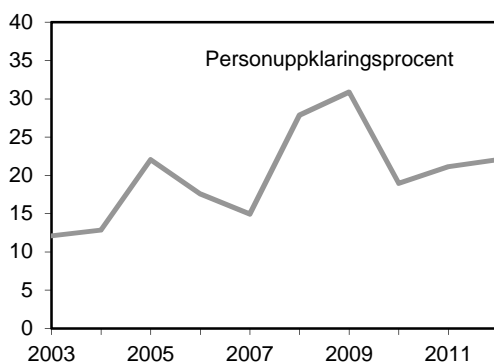
Våldtäkt

År 2012 anmäldes 6 320 våldtäkter, vilket är 3 procent färre än föregående år. Antalet personupplklarade brott ökade med 1 procent till 1 390 brott.

Personupplklaringsprocenten ökade därmed med 1 procentenhet till 22 procent 2012.

Sedan 2003 har antalet anmälda våldtäktsbrott mer än fördubblats, medan nivån på de personupplklarade brotten har mer än fyrdubblats.

Personupplklaringsprocenten för våldtäkt har präglats av stora årliga variationer de senaste tio åren, vilket har olika förklaringar. Tillfälliga uppgångar kan dels förklaras av förändringar i lagstiftningen gällande sexualbrott 2005, dels av enstaka volymmässigt stora ärenden (där det uppdagats och klarats upp fler brott än vad som inledningsvis anmäls), medan nedgången 2007 delvis beror på att Åklagarmyndigheten implementerade ett nytt ärendehanteringssystem samma år (för mer information se avsnittet Statistikens innehåll, Jämförelser över tid).

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personuppläringsprocent: 22%
+1 procentenheter

Figur 12. Utvecklingen av personuppläringsprocenten för våldtäkt, åren 2003–2012.

Dödligt våld

Antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, ger en överskattad bild av det faktiska antalet fall av dödligt våld. Det beror på att statistiken visar samtliga polisanmälda händelser med dödlig utgång där det finns anledning att utreda om ett mord eller dråp kan ha begåtts. Många av dessa fall kommer efter utredningen att visa sig vara till exempel självmord, olycka eller naturlig död. Det förekommer även att flera polisanmälningar upprättas för ett och samma fall av misstänkt dödligt våld, vilket innebär att statistiken kan innehålla dubletter.

För att kunna presentera ett så korrekt antal fall av dödligt våld som möjligt genomför Brå sedan år 2002 en specialstudie där varje enskild anmälan av fullbordat mord, dråp eller vållande till annans död granskas. Resultatet av studien presenteras i en egen rapport som finns tillgänglig på Brås webbplats (<http://www.bra.se/dodligt-vald>).

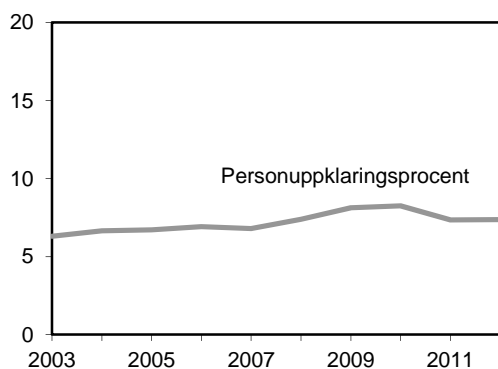
Ovan nämnda faktorer får återverkningar på statistiken över upplärade brott. Eftersom en stor del anmälda fall av dödligt våld inte utgör brott och därmed inte är möjliga att personupplära blir *personuppläringsprocenten* för dödligt våld underskattad. Även utvecklingen av *antal personupplärade* brott relaterar till anmälda brott på så sätt att en ökning eller minskning av antalet personupplärade brott skulle kunna bero på en förändring i antal anmälda brott. Av denna anledning är personuppläringsprocenten och antal personupplärade brott inte lämpliga att använda som mått på Polisens förmåga att klara upp det dödliga våldet.

Utvecklingen av personupplärade stöld- och tillgreppsbrott

Personupplärningen är generellt sett låg för stöld- och tillgreppsbrott eftersom det är sällsynt att det finns en identifierad gärningsperson för brottet.

År 2012 anmäldes 534 000 stöld- och tillgreppsbrott (8 kap. brottsbalken), vilket är en minskning med 2 procent jämfört med föregående år. Även *antalet personupplärade* brott minskade med 2 procent till 39 400 brott. *Personuppläringsprocenten* var därför oförändrad och uppgick till 7 procent 2012.

Under den senaste tioårsperioden har antalet anmälda stöld- och tillgreppsbrott minskat, medan antalet personupplärade brott fluktuerat kring en relativt stabil nivå. Det medför att personuppläringsprocenten ökat från en nivå på 6 procent under början av perioden till en nivå kring 7 procent under senare delen av perioden.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personupplämningsprocent: 7 %
±0 procentenheter

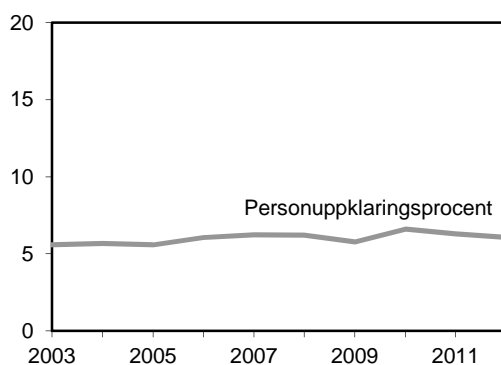
Figur 13. Utvecklingen av personupplämningsprocenten för stöld- och tillgreppsbrott, åren 2003–2012.

Bilbrott

Under 2012 anmäldes 16 100 *biltillgrepp* och 62 300 brott som avsåg *stöld ur och från motordrivnet fordon*. Det innebar en minskning med 20 procent för *biltillgrepp* och en minskning med 7 procent för *stöld ur och från motordrivnet fordon*.

År 2012 *personupplämnades* 976 *biltillgreppsbrott*, vilket är 23 procent färre än föregående år. *Personupplämningsprocenten* uppgick till 6 procent, vilket är samma nivå som 2011.

Under den senaste tioårsperioden har både antalet anmälda och antalet personupplämnade *biltillgrepp* minskat kraftigt och i ungefär lika stor omfattning. Sammantaget innebär det att personupplämningsprocenten i princip varit oförändrad under perioden.

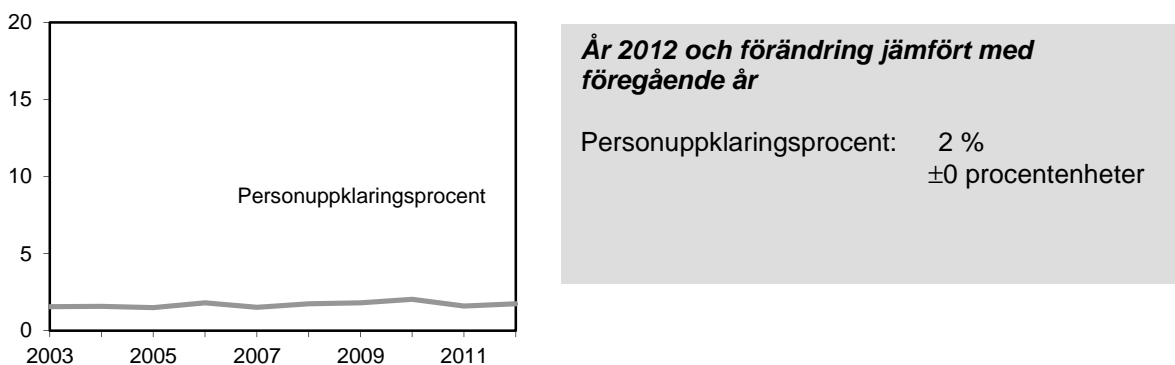
År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personupplämningsprocent: 6 %
±0 procentenheter

Figur 14. Utvecklingen av personupplämningsprocenten för biltillgrepp, åren 2003–2012.

Mellan 2011 och 2012 ökade antalet personupplämnade brott som avser *stöld ur och från motordrivnet fordon* med 2 procent till 1 080 brott. *Personupplämningsprocenten* låg dock kvar på 2 procent.

Under den senaste tioårsperioden har antalet anmälda *stöld ur och från motordrivnet fordon* mer än halverats. Detsamma gäller de personupplämnade brotten, vilket medför att personupplämningsprocenten i princip varit oförändrad.

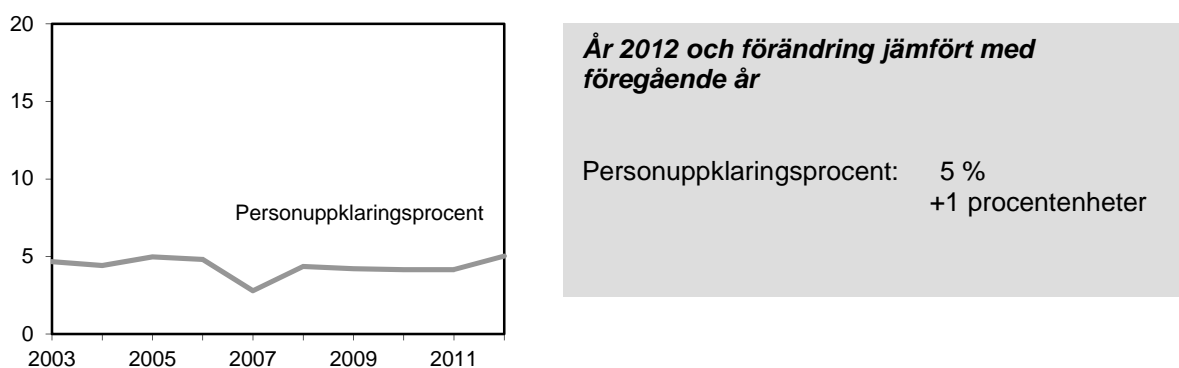

Figur 15. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för stöld ur och från motordrivnet fordon, åren 2003–2012.

Bostadsinbrott

Under 2012 anmäldes 21 300 bostadsinbrott, vilket är en minskning med 4 procent jämfört med 2011. *Antalet personupplklarade* bostadsinbrott ökade med 17 procent till 1 070 brott. Det innebär att *personupplklaringsprocenten* ökade med 1 procentenhet jämfört med föregående år.

Personupplklaringsprocenten för bostadsinbrott har under den senaste tioårsperioden varit relativt konstant, med undantag för 2007. Den låga nivån 2007 kan till viss del förklaras av ett nytt ärendehanteringssystem hos Åklagarmyndigheten (för mer information se avsnittet *Statistikens innehåll, Jämförelser över tid*).

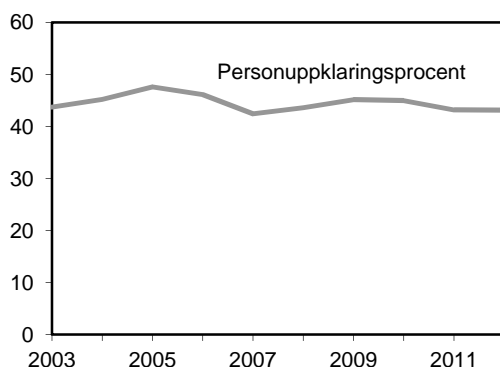
Figur 16. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för bostadsinbrott, åren 2003–2012.

Butiksstöld

Personupplklaringsprocenten för butiksstöld är relativt sett hög jämfört med andra tillgreppsbrott. Det beror på att det ofta finns en misstänkt person vid anmälningstillfället.

År 2012 anmäldes 60 500 stölder och snatterier från butik, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med föregående år. De *personupplklarade* brotten minskade också med 3 procent till 26 100 brott. *Personupplklaringsprocenten* låg därmed kvar på 43 procent.

Under den senaste tioårsperioden har personupplklaringsprocenten för butiksstöld varierat mellan 42 och 48 procent med ett genomsnitt på 45 procent.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

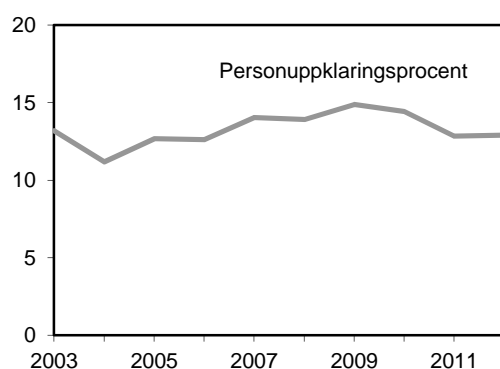
Personuppläring: 43 %
±0 procentenheter

Figur 17. Utvecklingen av personuppläringprocenten för butikstöld, åren 2003–2012.

Rån

År 2012 anmäldes 9 210 rån, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2011. De *personupplärate* brotten minskade också med 5 procent, till 1 190 brott. *Personuppläringprocenten* låg därför kvar på samma nivå som 2011, 13 procent.

Från år 2004 fram till år 2009 ökade personuppläringprocenten men minskade sedan, för att nu vara tillbaka på samma nivå som år 2006.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personuppläring: 13 %
±0 procentenheter

Figur 18. Utvecklingen av personuppläringprocenten för rån, åren 2003–2012.

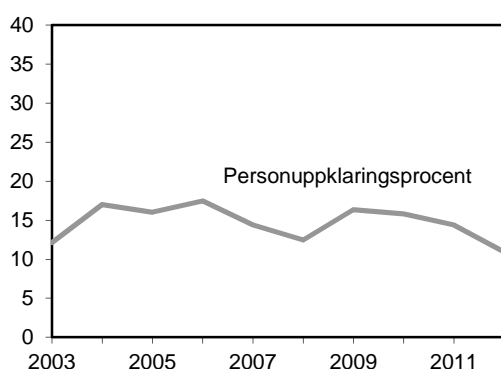
Utvecklingen av övriga personupplärate brott

Bedrägeribrott

År 2012 anmäldes 129 000 bedrägeribrott (9 kap. brottsbalken), vilket motsvarar en ökning på 12 procent jämfört med föregående år. Av de anmälda bedrägeribrotten år 2012 var datorbedrägeri och bedrägeri med hjälp av Internet de volymmässigt största brottstyperna, vilka också stod för en stor del av ökningen. Samtidigt som antalet anmälda bedrägeribrott ökade, minskade *antalet personupplärate* brott med 15 procent till 14 100 brott. Det medförde att *personuppläringprocenten* minskade med 3 procentenheter till 11 procent 2012.

Under den senaste tioårsperioden har personuppläringprocenten varierat mellan 11 och 17 procent. Att personuppläringprocenten varierar från år till år förklaras bland annat av att bedrägeribrotten är starkt seriebetonade, vilket innebär att en enskild gärningsperson kan ge upphov till tusentals anmälda brott under en kort period. Det är till exempel inte ovanligt att uppläringprocenten ökar kraftigt mellan två år som följd av att ett eller ett par ärenden med tusentals anmälda brott som anmäldes ett visst år

klaras upp påföljande år.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personupplklaringsprocent: 11 %
-3 procentenheter

Figur 19. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för bedrägeribrott, åren 2003–2012.

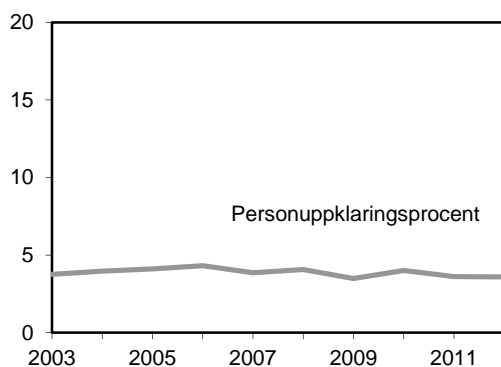
Skadegörelsebrott

Personupplklaringsprocenten för skadegörelsebrott (12 kap. brottsbalken) är relativt sett låg, jämfört med andra brottstyper. Det beror på att det sällan finns en misstänkt person vid anmälningstillfället.

År 2012 anmäldes 152 000 skadegörelsebrott, vilket är en minskning med 9 procent jämfört med föregående år. Av de anmälda skadegörelsebrotten utgjordes drygt en tredjedel av skadegörelse i form av klotter, och drygt en fjärdedel utgjordes av skadegörelse på motorfordon.

Antalet personupplklarade skadegörelsebrott minskade med 10 procent jämfört med föregående år till 5 460 brott. Personupplklaringsprocenten blev oförändrad på 4 procent.

Under den senaste tioårsperioden har personupplklaringsprocenten för skadegörelsebrott fluktuerat kring en förhållandevis jämn nivå runt 4 procent.

År 2012 och förändring jämfört med föregående år

Personupplklaringsprocent: 4 %
±0 procentenhet

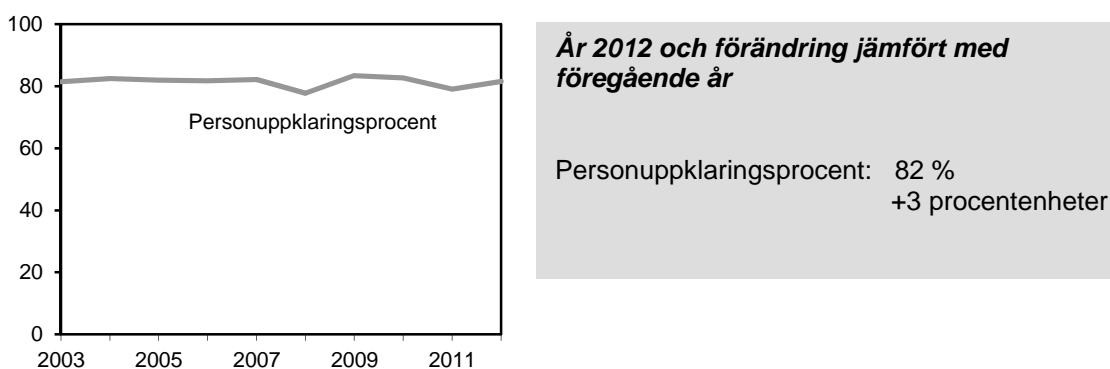
Figur 20. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för skadegörelsebrott, åren 2003–2012.

Rattfylleribrott

Rattfylleribrott (4, 4 a §; 4 § 2 st. Trafikbrottslagen) har en relativt hög personupplklaringsprocent. Det hänger samman med att denna typ av brott tillhör så kallade spanings- och kontrollbrott, där man redan vid anmälningstillfället i stort sett alltid har en utpekad gärningsperson. Nedan särredovisas statistik över rattfylleribrott under påverkan av alkohol (inklusive fall där föraren varit påverkad av både alkohol och narkotika) och rattfylleribrott under påverkan av enbart narkotika.

Under 2012 anmäldes 15 200 rattfylleribrott under alkoholpåverkan (inklusive fall där föraren varit påverkad av både alkohol och narkotika), vilket är 10 procent färre än föregående år. *Antalet personupplklarade* brott minskade med 7 procent till 12 400 brott. Då antalet anmälda brott minskade i högre utsträckning ökade *personupplklaringsprocenten* med 3 procentenheter till 82 procent.

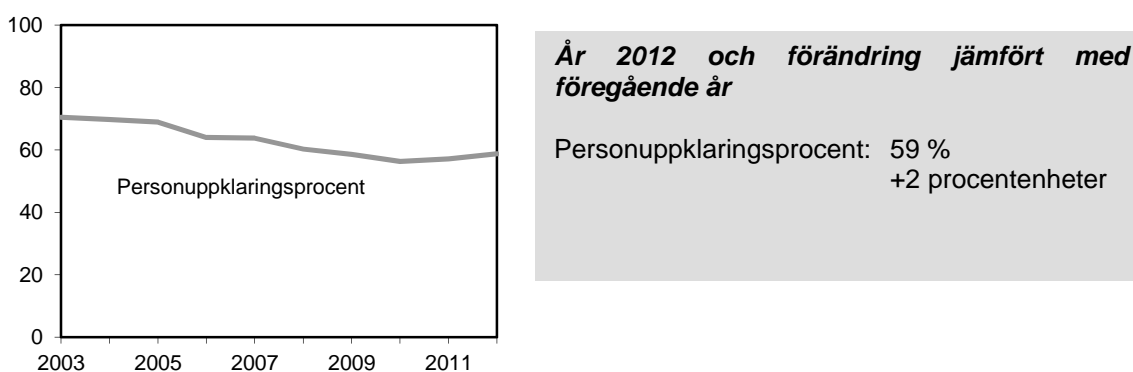
Antalet anmälda rattfylleribrott under alkoholpåverkan ökade kontinuerligt mellan åren 2003 och 2008 men har därefter minskat. De personupplklarade brotten har, bortsett från ett par år, följt ungefär samma utveckling som de anmälda brotten. Det innebär att personupplklaringsprocenten under de senaste tio åren legat på en förhållandevis jämn nivå kring 82 procent.

Figur 21. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för rattfylleribrott under påverkan av alkohol, åren 2003–2012.

År 2012 anmäldes 12 000 rattfylleribrott under påverkan av enbart narkotika, vilket är 6 procent färre än under föregående år. *Antalet personupplklarade* brott minskade med 3 procent till 7 030 brott. Eftersom de anmälda brotten minskade något mer än de personupplklarade, ökade *personupplklaringsprocenten* med 2 procentenheter till 59 procent.

Under den senaste tioårsperioden har personupplklaringsprocenten minskat. I början av perioden låg den kring 70 procent, för att under den senare delen av perioden ligga under 60 procent.

Figur 22. Utvecklingen av personupplklaringsprocenten för rattfylleribrott under påverkan av enbart narkotika, åren 2003–2012.

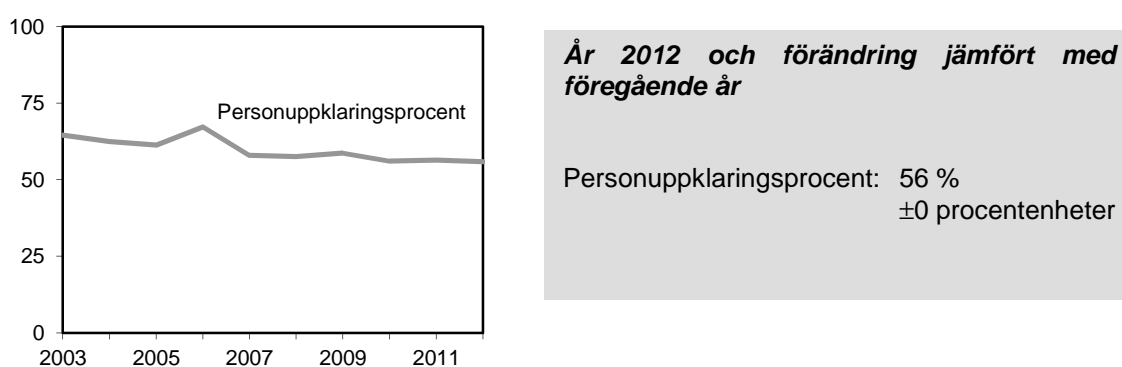
Narkotikabrott

Personupplklaringsprocenten är relativt sett hög även för narkotikabrott (1-3 §

Narkotikastrafflagen). Utvecklingen styrs till stor del av polisens spanings- och kontrollinsatser. I de flesta fall har man redan vid polisanmälan en utpekad gärningsperson.

År 2012 anmäldes 94 600 narkotikabrott, vilket är en ökning med 6 procent jämfört med föregående år. De *personuppklarade* brotten ökade med 5 procent till 53 000 brott. *Personuppklaringsprocenten* låg därmed kvar på 56 procent.

Under den senaste tioårsperioden har antalet anmälda narkotikabrott ökat. År 2012 anmäldes mer än dubbelt så många narkotikabrott som 2003. Även de personuppklarade brotten har ökat men inte i lika stor omfattning, vilket medför att personuppklaringsprocenten har minskat under perioden. Mellan 2003 och 2005 var personuppklaringsprocenten i genomsnitt 63 procent. Motsvarande siffra för år 2007 till 2012 var 57 procent. År 2006 låg personuppklaringsprocenten på en högre nivå än övriga år.

Figur 23. Utvecklingen av personuppklaringsprocenten för narkotikabrott, åren 2003–2012.

Regionala variationer

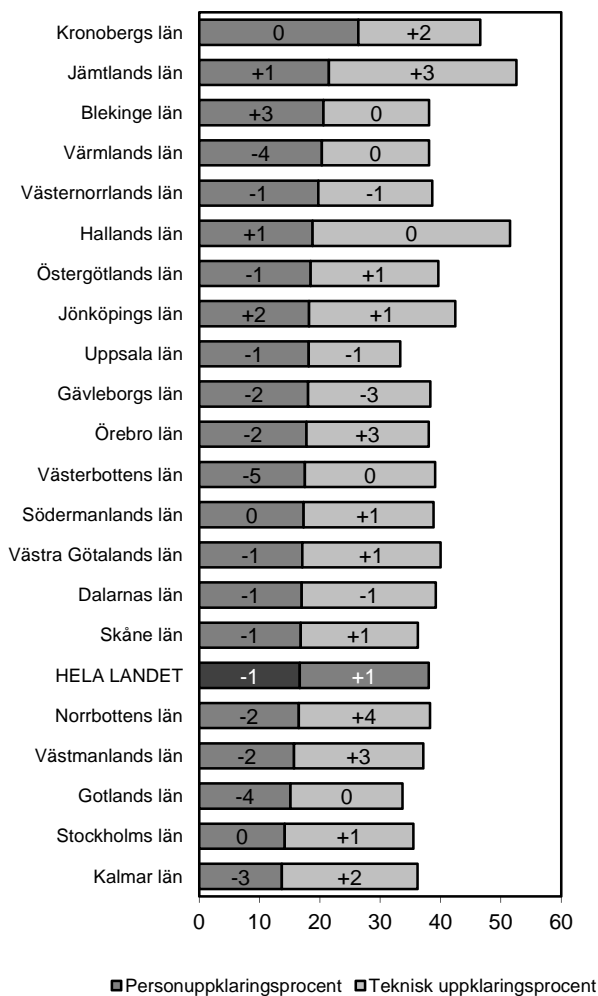
Det finns inte något stabilt mönster för *personuppklaringsprocenten* mellan länen. Län som har låg personuppklaringsprocent ett år, kan ligga på en hög nivå nästa år. De länsvisa variationerna i personuppklaringsprocenten kan delvis förklaras av skillnader i brottsstrukturen mellan länen. Vissa län har högre andel brott där man oftast redan vid anmälningstillfället har en misstänkt person. Dessa skillnader kan dessutom ändras över tid.

En annan faktor som påverkar den *totala uppklaringsprocenten* är att den *tekniska uppklaringen* varierar mellan länen. Polismyndigheterna i de olika länen tillämpar även principerna för avskrivningar av ärenden något olika, vilket kan resultera i att samma typ av ärende kan redovisas som tekniskt uppklarat av en polismyndighet och som uppklarat av en annan.

Liksom föregående år hade Kronobergs län den högsta *personuppklaringsprocenten*, 26 procent. Även Jämtlands, Blekinge, Värmlands och Västernorrlands län hade en jämförelsevis hög personuppklaringsprocent, 20-21 procent, medan Kalmar och Stockholms län hade den lägsta, 14 procent vardera.

Hallands och Jämtlands län hade högst *teknisk uppklaringsprocent*, 33 respektive 31 procent. Uppsala, Blekinge och Värmlands län hade lägst teknisk uppklaringsprocent, 15–18 procent.

För 5 av 21 län var *personuppklaringsprocenten* högre än den *tekniska uppklaringsprocenten*.

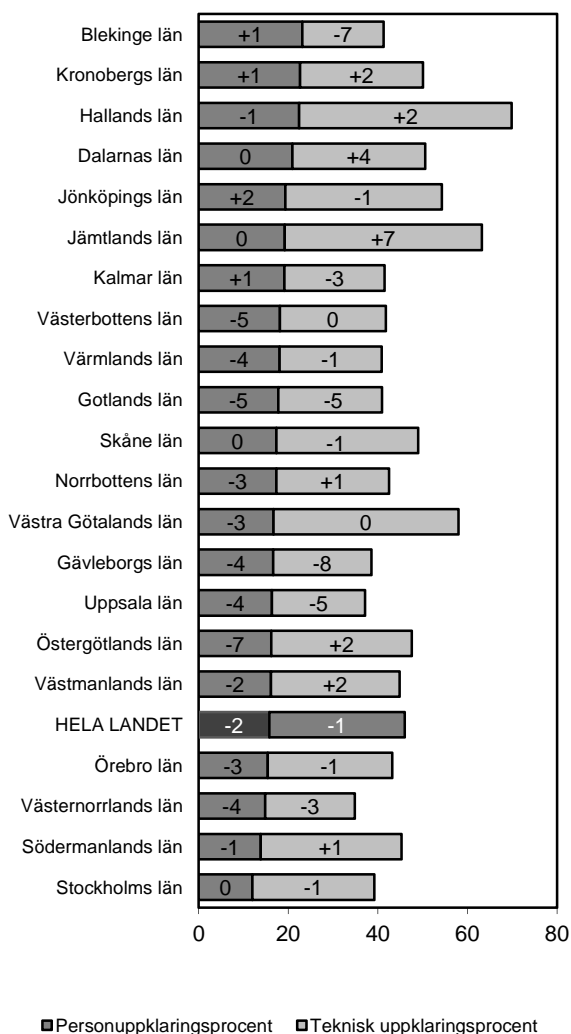

Figur 24. Personuppläringsprocent och teknisk uppläringsprocent för samtliga brott, länsvis, år 2012 med förändring i procentenhet jämfört med föregående år.

Blekinge och Kronobergs län hade den högsta *personuppläringsprocenten* för misshandelsbrott, 23 procent vardera. Även Hallands och Dalarnas län hade en jämförelsevis hög personuppläringsprocent, 21-22 procent. Stockholms län uppvisade den lägsta personuppläringsprocenten, 12 procent. Även Södermanlands län uppvisade en jämförelsevis låg personuppläringsprocent, 14 procent.

Hallands och Jämtlands län hade högst *teknisk uppläringsprocent*, 47 respektive 44 procent.

Blekinge län var det enda län där *personuppläringsprocenten* var högre än den *tekniska uppläringsprocenten* vid misshandelsbrott.

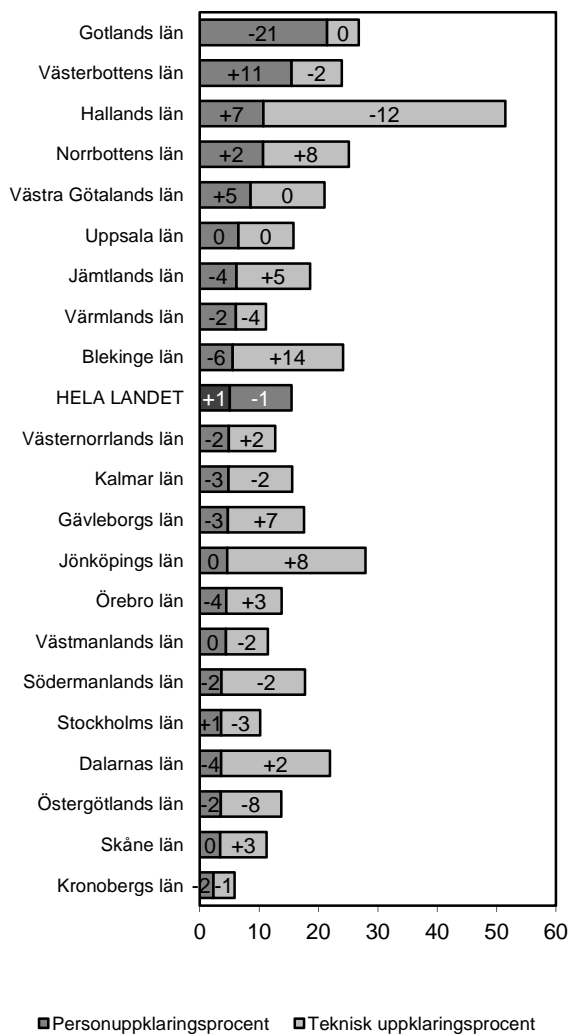

Figur 25. Personupplägningsprocent och teknisk upplägningsprocent för misshandelsbrott, länsvis, år 2012 med förändring i procentenhet jämfört med föregående år.

Gotlands län uppvisade den klart högsta *personupplägningsprocenten* när det gäller bostadsinbrott, 21 procent, vilket ändå är 21 procentenheter lägre än föregående år. Antalet anmälda brott i Gotlands län är dock väldigt få vilket gör att personupplägningsprocenten kan variera mycket från år till år. Västerbottens län uppvisade också en jämförelsevis hög personupplägningsprocent, 15 procent, medan Kronobergs län uppvisade den lägsta, 2 procent.

Hallands län hade den högsta *tekniska upplägningsprocenten* för bostadsinbrott, 41 procent, medan Kronobergs, Värmlands och Gotlands län uppvisade den lägsta, 4-5 procent.

I tre av länen var *personupplägningsprocenten* högre än den *tekniska upplägningsprocenten* vad gäller bostadsinbrott.

Figur 26. Personuppläringsprocent och teknisk uppläringsprocent för bostadsinbrott, länsvis år 2012 med förändring i procentenhet jämfört med föregående år.

Statistikens innehåll

Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de polisanmälda brott som polisen och åklagarna klarat upp under redovisningsåret. Termen ”uppklarade brott” innebär inte alltid att någon dömts för brottet utan att brottet fått ”ett polisiärt klarläggande”. Ett brott kan alltså redovisas som uppklarat även om den åtalade frikänts vid en rättegång.

De vanligaste besluten (uppklaringsgrunderna), som innebär att brott redovisas i statistiken som uppklarade brott, är för

Personuppklarade brott

- att åtal väcks
- att strafföreläggande utfärdas
- att åtalsunderlåtelse meddelas

och för

Tekniskt uppklarade brott

- att man inte kan styrka att ett brott begåtts
- att den anmälda gärningen inte bedöms vara brott
- att den misstänkta personen är minderårig (under 15 år).

De vanligaste besluten, som innebär att brott anses som *ouppklarade*, är

- att det inte finns någon misstänkt person och att ”spaningsuppslag saknas” (särredovisas inte i statistiken)
- att spaningar inte leder till något resultat (särredovisas inte i statistiken)
- att det, trots utredning, inte kan styrkas att den skäligen misstänkte begått brottet
- att utredning visar att den skäligen misstänkte är oskyldig.

De brott som klaras upp under ett år kan vara anmälda tidigare år.

För att beskriva utvecklingen av uppklarade brott används måtten *personuppklaringsprocent*, *teknisk uppklaringsprocent* och *total uppklaringsprocent*. Uppklaringsprocenten definieras som antalet brott uppklarade under ett år i procent av antalet anmälda brott samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls, kan det under ett år klaras upp fler brott än vad som anmäls. Uppklaringsprocenten blir då högre än 100 procent. Detta är speciellt vanligt vid brottskategorier som har ett litet antal anmälda brott och med seriebrott, det vill säga fall där flera brott av samma typ anmäls vid samma anmälningstillfälle. På motsvarande sätt kan uppklaringsprocenten vara mycket låg ett visst år om antalet anmälda brott är ovanligt högt och dessa inte klaras upp under året.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar samma brottstyper som de polisanmälda brotten. Kategoriseringen utgår från olika brottskoder (se avsnittet *Kategorisering av brott* i kapitel 1, *Anmälda brott*). Även beräkningen av antalet uppklarade brott följer samma

regler som de anmälda brotten.

Regional fördelning

Statistiken över uppklarade brott redovisas för hela landet och per län. Länsfördelad statistik över uppklarade brott redovisas vanligtvis efter det län där brottet anmälts.

Insamling och bearbetning

Statistiken över uppklarade brott baseras på uppgifter från polis, åklagare och tull. Även uppgifter från Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen och Skatteverket ligger till grund för statistiken.

De beslut som polisen fattar för att avsluta ett ärende registreras i det lokala ärendesystemet (RAR/PUST) och skickas sedan vidare till Rikspolisstyrelsen (RPS). Åklagaren registrerar uppgifter om uppklarade brott i sitt ärendehanteringssystem (Cåbra). Där registreras också uppgifter från Ekobrottsmyndigheten. Tullen har sitt eget ärendehanteringssystem. Uppgifterna levereras därefter direkt till Brå.

Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

Brå producerar statistik över uppklarade brott halvårsvis och årsvis.

Jämförelser över tid

Statistiken över uppklarade brott har förts från år 1950. Denna statistik påverkas i stort sett av samma förändringar som statistiken över anmälda brott, till exempel ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Nedan följer en sammanställning av några förändringar sedan 1999 som i högre eller lägre grad har påverkat statistiken över uppklarade brott. Det finns även andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken. Dessa beskrivs bland annat i Brås rapport *Konsten att läsa statistik om brottslighet*.

- För att säkerställa att samtlig relevant information om redovisningsperioden inkommit görs uttaget av den slutliga statistiken normalt två månader efter årsslutet. För den slutliga statistiken år 2012 har dock denna period kortats till en månad. Orsaken är att Polisen under februari införde anpassningar av sina ärendehanteringssystem (RAR och PUST) mot bakgrund av den utveckling som sker inom RIF (se även nedan) och det har inte varit möjligt att utföra de tester annat arbete som är nödvändigt för att säkerställa kvaliteten av informationsöverföringarna innan publiceringen av den slutliga statistiken år 2012. Påverkan på den slutliga statistiken 2012 på grund av den kortare uppföljningsperioden beräknas vara ytterst marginell. Hade en längre uppföljningsperiod kunnat tillämpas så skulle mindre än 0,001 procent ytterligare personuppklarade brott inkommit och tekniskt uppklarade brott i motsvarande omfattning.
- Under 2012 genomförde Åklagarmyndigheten och Polisen anpassningar av sina ärendehanteringssystem för att uppfylla de krav på informationsutbyte, som myndigheterna i rättsväsendet beslutat om inom samordningen för Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Åklagarmyndigheten driftsatte sitt anpassade system i december, medan Polisen succesivt införde förändringarna i de 21 polismyndigheterna under perioden september till december. Förändringarna innebär bland annat förbättrade möjligheter att spåra hanteringen av enskilda brott och brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten och Polisen. En annan förändring är att grundinformation som anges i registreringen av brott och

misstänkta personer har standardiserats. Ytterligare förändring som kan ha en betydelse för statistiken över anmälda brott är bland annat tekniska förändringar i hur brott registreras. Brå har inlett ett arbete med att analysera vilka effekter som förändringarna har på brottsstatistiken. Innan analyserna är klara är det viktigt att vidta en ökad försiktighet då statistik över anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer tolkas.

- Under hösten 2012 infördes i Polisens ärendehanteringssystem en mer finfördelad modell för att ange skäl och motivering gällande beslut som tas under utredningen, exempelvis om att lägga ned förundersökningar eller att slutredovisa till åklagare. Detta möjliggjordes genom att kodningsstrukturen som Åklagarmyndigheten använder sedan 2007 anpassades för att passa både Polisens och Åklagarmyndighetens verksamhetsbehov. Denna förändring kan potentiellt påverka statistiken över uppklarade brott och misstänkta personer, där effekten framförallt torde återfinnas i de fall där besluten i huvudsak tas av Polisen. Det gäller beslut som benämns som tekniskt uppklarande, t.ex. redovisningskategorierna Brott kan ej styrkas, Gärningen ej brott och Misstänkt ej fyllt 15 år. Brå kommer att utreda vilken påverkan införandet av de nya alternativen har på den officiella statistiken. Innan dessa analyser är färdiga är det viktigt att iaktta en ökad försiktighet då statistiken tolkas.
- År 2010 gjordes anpassningar i Brå:s statistikdatabas som följd av Åklagarmyndighetens införande av ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra), se nedanstående punkter. Syftet med anpassningarna var att förbättra tillförlitligheten i antalsräkningen av anmälda brott som registrerats hos Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten. I Cåbra har en unik brottsidentitet (BID) införts som ger bättre möjligheter att identifiera och följa upp enskilda brott. Det gäller till exempel brott som av administrativa skäl flyttas mellan olika ärenden eller åklagarkammare. Analyser efter anpassningen till den unika brottsidentiteten visar att antalet anmälda brott har varit underskattade sedan systemskiftet hos Åklagarmyndigheten. Inverkan på statistiken över uppklarade brott totalt sett är marginell, men märkbar för statistiken över uppklarade borgenärs- och skattebrott där det finns en misstänkt person. År 2008 tillkom cirka 16 procent fler personuppklarade skattebrott samt 2 procent fler personuppklarade borgenärsbrott som en effekt av anpassningen. För 2009 var motsvarande värden 25 respektive 6 procent. Jämförelser av uppklarade skattebrott åren 2007–2010 är därför inte relevanta, och man bör även vara försiktig när det gäller jämförelser av borgenärsbrott under dessa år. För mer information kontakta Brå, Enheten för Rättsstatistik.
- År 2009 gjordes en ändring i Brå:s statistiksystem. Förändringen gäller en regel som begränsar inläsning av olika beslut som tas på registrerade misstankar. Efter ändringen medges inläsning av samtliga beslut som tagits på registrerade misstankar. Regeln påverkade endast de beslut på misstankar som levereras till Brå via polisen. Eftersom de flesta misstankar levereras från Åklagarmyndighetens system har borttagandet av regeln inte påverkat statistiken över uppklarade brott och misstänkta personer mer än marginellt år 2009.
- I samband med införandet av Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem (Cåbra) under andra halvåret 2007 gjorde Ekobrottsmyndigheten justeringar av reglerna för antalsräkning och registrering av de anmälda brotten. I enlighet med

anvisningarna i Kodning av brott som finns publicerade på www.bra.se övergick Ekobrottsmyndigheten till en mer extensiv antalsräkning, som innebär att användare nu registrerar ett brott för varje deklARATION eller räkenskapsår. I tidigare praxis registrerades endast ett brott oavsett antal deklARATIONER och utan hänsyn till hur många räkenskapsår som omfattades. Förändringen genomfördes under 2008. Även uppklaringsprocenten för dessa brott påverkades av förändringen eftersom antalet anmälda brott ingår i beräkningen av detta mått. Samtidigt som antalet uppklarade brott har ökat något har antalet redovisade anmälda brott blivit betydligt fler sedan år 2007 enligt ovanstående beskrivning. Detta ger en lägre uppklaringsprocent. För utförligare information, se avsnittet Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009 (Brå, rapport 2010:15).

- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten ett nytt ärendehanteringssystem (Cåbra) som ersatte tidigare system (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni 2007. Förbättringen i statistiken över anmälda brott till följd av systemomläggningen berör brott som vanligtvis anmäls direkt till åklagaren, såsom skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott (11 kap. BrB). Ändringen innebär att även information om brott som saknar en misstänkt person levereras till Brå. Samtliga anmälda brott i dessa kategorier ingår därmed i statistiken från och med 2007. Tidigare år redovisades endast anmälda brott där det fanns en skäligen misstänkt person. Detta har medfört att det från och med 2007 redovisas betydligt fler anmälda skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott jämfört med tidigare år. Även uppklaringsprocenten för dessa brott påverkas av förändringen. Effekten blir att uppklaringsprocenten för 2007 blir lägre jämfört med tidigare år på grund av att fler anmälningar räknas med i statistiken. För utförligare information, se avsnittet Statistikens innehåll, Kriminalstatistik 2009 (Brå, rapport 2010:15).
- I statistiken över anmälda brott har mindre brister upptäckts som berör vissa typer av skattebrott åren 2005–2006 och brott avseende föroreningar från fartyg för åren 2002–2006. Det innebär att nämnda brott underskattats något under dessa år. En jämförelse med år 2007 är således inte relevant.
- Redovisningen av misstänkta minderåriga i statistiken har förändrats från och med 2005. I tidigare statistik kunde misstänkta minderåriga redovisas under ”misstänkt person finns” och ”övrigt” om det fanns en registrerad misstanke. Detta har inneburit att man inte kunnat utläsa det exakta antalet misstänkta minderåriga. Därför har redovisningen ändrats från och med 2005 så att alla med beslutet ”misstänkt minderårig” redovisas med den benämningen, oavsett om besluten har någon registrerad misstänkt person eller inte.
- Under inrapporteringen till statistiken för år 2000 började nya datarutiner användas. Nya datasystem byggdes upp inom polisväsendet, och Brå anpassade sina system efter dessa, vilket kan ha påverkat uppgifterna i denna statistik. Bland annat befaras en underrapportering till statistiksystemet av uppgifter om misstänkta personer, som togs in via så kallade personblad. Dessa skulle slopas från och med år 2000, men det finns indikationer på att de i viss mån slopades redan i slutet av år 1999. Olika brott påverkas i olika grad. Bland annat är inte uppgifterna om anmälda trafikbrott för åren från och med år 2000 jämförbara

med tidigare uppgifter. För mer information om förändringar, se årsboken Kriminalstatistik 2000.

- Fram till slutet av 1999 registrerades beslut som berörde personer som varit skäligen misstänkta för brott på ett blankettset (personblad) som användes av både polis och åklagare. I slutet av år 1999 slopades personbladet i samband med systemomläggningen av registren inom rättsväsendet. Analyser tyder på att effekterna av omläggningen är marginella för det totala antalet uppklarade brott. De kan dock vara olika för olika typer av brott. En mer detaljerad beskrivning av hur statistiken påverkades av omläggningen finns i publikationerna Kriminalstatistik 1999 och Kriminalstatistik 2000.

Kvaliteten i besluts-koder

Statistiken över uppklarade brott bygger på besluts-koderna, därför är också kvaliteten i dessa viktig. Brå genomförde en mindre kvalitetsstudie år 2005, där polisens användning av besluts-koderna studerades. Det som tydligt framkom i studien var att det finns skillnader i hur de olika polismyndigheterna använder vissa beslut. De tydligaste skillnaderna fanns i besluten ”Annat” och ”Brott kan ej styrkas”. ”Annat” är ett av två beslut där man kan skriva fritext, vilket förmodligen påverkar användningen. Eftersom beslutet ”Annat” räknas som uppklarat i statistiken blir det orättvisa jämförelser av uppklaringen mellan olika län om en del län använder beslutet även för ouppklarade brott.

När det gäller beslutet ”Brott kan ej styrkas” framkom att det finns två tolkningar: antingen att brottet ej kan styrkas eller att det inte går att styrka att den misstänkta personen begått brottet. Detta kan också påverka uppklaringen, eftersom brottet räknas som ouppklarad när det finns en misstänkt person. Finns det ingen misstänkt person räknas brottet som uppklarat, eftersom det då antas att det är brottet som ej kan styrkas.

Resultatet av förstudien visade att vid analyser av uppklaringen för olika län bör en viss försiktighet iaktas, eftersom beslut som räknas som uppklarat används på olika sätt.

Det finns också problem i kvaliteten när det gäller nedläggningsgrunden ”Misstänkt minderårig”. En del polismyndigheter använder inte det beslutet utan lägger i stället ned ärendet med beslutet ”Annat” därför att det vid den nedläggningsgrunden går att komplettera med en fritext. Ärenden med misstänkt minderårig hanteras också på olika sätt. I en del fall registreras en misstänkt person innan ärendet läggs ned. I andra fall läggs ärendet ned direkt med nedläggningsgrunden ”Misstänkt minderårig” utan att någon misstänkt person registrerats. Om detta beror på att det finns skillnader i bevisnivån för olika ärenden är oklart.

Mars 2013

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Enheten för rättsstatistik på Brå sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda och uppklarade brott har förts från år 1950. Statistik över personer misstänkta för brott har förts från år 1975. Sedan 1995 ansvarar Brå för och publicerar den officiella kriminalstatistiken, dessförinnan gjordes det av Statistiska centralbyrån.